

Tri protesti proti terorizmu na Kitajskem

Zamorca postal žrtov linčarske drhali

Drhal je navallila na bolnišnico, potegnala zamorca iz postelje ter ga obesila na drevo pred sodnijskim poslopjem.

Salisbury, Md., 5. dec. — Drhal tristo moških je večeraj vdrila v bolnišnico, v katero je bil pripeljan zamorec Matthew Williams, ki je malo prej izpovedal, da je umoril Daniel J. Elliota, bogatega tovarnarja. Odvedla ga je na trg pred sodnijskim poslopjem, ga obesila na drevo in potem njegovo truplo sežgala. Krog dvatisoč ljudi se je zbral na trgu in so z radostnimi vzkliki in v pitjem pozdravljali delo linčarjev.

Williams je prej izpovedal, da je umoril svojega delodajalca, ker mu je plačeval samo 15 centov na uro. Po dejanju si je skušal končati življenje, toda poskus se je izjalovil, nark je bil odveden v bolnišnico.

Kmalu potem se je zbrala linčarska drhal pred bolnišnico. Skušala je izsiliti vstop pri glavnem vhodu, a to je policijski načelnik preprečil. Par članov drhali je potem vdrilo v bolnišnico skozi stranski vhod ter potegnili zamorca iz postelje ter ga odvedli pred sodnijsko poslopje. Tam so mu zavezali vrv okrog vratu in ga potegnili na drevo. En uro zatem so vrv prerezali, nakar so mrtvega zamorca vrgli na grmado in jo sežgali.

Policijski načelnik Holland je poslal vse policaje in deputirane v službo, ker obstaja bojazen, da se izjalovi in nasilji proti zamorskemu prebivalstvu.

Japonci govorijo o mobilizaciji kitajskih čet

Neutrality opazovalci zanikajo trditve japonskih avtoritet. Rusija se ne bo vmešavala v mandžurski spor.

Makden, Mandžurija, 5. dec. — Glavni stan japonske militaristične oblasti je večeraj naznanil, da Kitajci mobilizirajo svoje čete s namenom, da se polaste Mukdena in pretrgajo železniško zvezo med Mukdenom in severnimi teritoriji ter izolirajo tukajšnjo japonsko posadko.

Kitajska armada, pravijo Japonci, šteje 35.000 moč in je zasedla petdeset milj dolgo črto od Cincowa do Fakumena, kar ogroža njihove interese v tem teritoriju.

Japonska izjava je bila podana kot odgovor na poročila nevtralnih opazovalcev, v katerih je rečeno, da niso videli v označenem ozemlju kitajskega vojaštva in da Kitajci ne ogrožajo japonskih interesov.

Washington, D. C., 5. dec. — Boris E. Skvirsky, neoficielni zastopnik sovjetske vlade v Washingtonu, je zagotovil ameriško vlado, da se Rusija ne bo vmešavala v kitajsko-japonski konflikt v Mandžuriji in da so bila poročila o sovjetski intervenciji, ki so dospela v Washington, neutemeljena.

Rudarjem je obšla zgorila. Harrisburg, Ill. — Tristo rudarjev iz rova Wasson No. 1 ni moglo iti na delo v petek, ker je ogenj zgodaj jutraj uničil umivalnico z vsi njihovo delovno oblačila.

NAČRT ZA NOVO KREDITNO KORPORACIJO

Namen korporacije je, pomagati industrijam, ki so v sled depresije zabredle v poteškoče.

Washington, D. C., 5. dec. — V zvezi s programom, ki ga je predsednik Hoover predložil na konferenci s člani kongresa 6. oktobra, je predsednik sestavil nov načrt glede ustanovitve federalne kreditne korporacije, ki naj bi bila nekaka pomožna agencija bančni finančni korporaciji, ki je bila organizirana po sestanku v Bell hiši.

Sliško se glasovi, da bo predlagana korporacija razpolagala s kapitalom \$1.000.000.000, ki se bo rabila za okrepitev industrijskih korporacij, železnice in drugih, ki so bile težko prizadete valed ekonomske depresije.

Na konferenci 6. oktobra je predsednik napovedal možnost formiranja take korporacije, ko je dejal, "da bo priporočil ustanovitve finančne korporacije, ki naj bi temeljila na alični osnovi kot vojna finančna korporacija in razpolagala z zadostnimi skladi za okrepitev kredita industrij, ki so zabredle v zagnato."

Hoover pričakuje, da bodo končni detajli kmalu izdelani in da jih bo lahko predložil kongresu v odobritev kmalu po otvoritvi sešedanja. V zadnjem času je imel predsednik večje število sestankov z bivšimi uradniki vojne finančne korporacije.

Predsednik je prepričan, da je bančna kreditna korporacija, ki je bila ustanovljena pred par tedni, kmalu druga spet trdi, da ni mogla preprečiti bančnih polomov, ki so bili po ustanovitvi prav tako številni kot prej.

Governer svari pred trganjem plač

Boston, Mass. — Massachusettski governer Ely je pred New England koncilom, organizacijo biznismenov, svaril podjetnike pred sedanjim tokom razmer v industrijah Nove Anglije. "Ni vredno ustvarjati nobene industrije, ako ne nudi življenja tistim, ki so odvisni od nje," je rekel Ely. Povod njegovega govora je bila zadnja stavka v Lawrenceu, katero je povzročila redukcija plač. Governer se je izrazil jako pesimistično glede bodočnosti Nove Anglije, ako bodo podjetniki nadaljevali z brutalno in ozkočrtno taktiko napram delavcem.

Nova bojna ladja Italije

Livorno, Italija, 5. dec. — Nova italijanska, 10.000-tonska križarica "Pola" je bila večeraj tu z velikimi ceremonijami spuščena v morje.

Miss Bobbie Trout, ameriška letalka (na levi), se je namočila, da proda 10.000 pisemskih ovitkov za financiranje svojega poleta iz Honolulu v Los Angeles.

Green zahteva vladno akcijo

Pravi, da kontraktorji, ki delajo na vladnih projektih, drže delavce v peonazi.

Washington, D. C., 5. dec. — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je večeraj obdolžil kontraktorje, ki imajo pogodbe za izvršitev vladnih projektov ob reki Mississippi, da silno izkoriščajo delavce, ki se ne morejo braniti, in zahteval, da vlada takoj podvzame akcijo in napravi konec nevzdržni situaciji.

Green je utemeljil obdolžitve na poročilih, ki jih je prejel od uradnikov, katere je federacija poslala na lice mesta, da uvedejo preiskavo ekonomskega in življenjskega položaja delavcev pri vladnih delih. Situacijo so preiskovali tudi agenti zveznega vojnega departmanta. Njihovo poročilo je rezultiralo v grešnji, da bo senat uvedel preiskavo, ako kontraktorji ne odpravijo neznosnih razmer.

Nekateri delavci so prisiljeni delati za \$1.25 na dan in drži se jih v peonazi. Za delavce, ki se poskušajo pri delu se nihče ne briga in so prepuščeni sami sebi, z drugimi se pa nečloveško postopa.

"Ameriška delavska federacija," je dejal Green, "bo predložila kopijo poročila vladnim avtoritetam s priporočilom, naj uvedejo preiskavo in na podlagi ugotovitev kaznujejo vse tiste, ki so odgovorni za nečloveško postopanje in izkoriščanje delavcev."

Sakserjeva banka v New Yorku zapira vrata

Zapri jo je državni bančni nadzornik. Višje znašajo \$940.000

New York. — Sakserjeva banka, ki dolguje na vlogah \$940.000, je zapirala vrata zadnji petek, 4. decembra, po odloku državnega bančnega nadzornika Josepha A. Brodericka. Vzrok konkurza je deprecijacija (zmanjšana vrednost) premoženja banke.

(Gornjo vest potrjuje brzojavka, ki jo je prejela uprava Prosvete zadnjo soboto z obvestilom, naj list preneha z oglaševanjem banke.)

Nova bojna ladja Italije

Livorno, Italija, 5. dec. — Nova italijanska, 10.000-tonska križarica "Pola" je bila večeraj tu z velikimi ceremonijami spuščena v morje.

OBRAVNAVA PROTI JONESU GRE H KONCU

Predložena evidenca kaže, da so premogovne kompanije na vsak način hotele uničiti Jonesa, ker se je izkazal za dobrega organizatorja

Mount Sterling, Ky., 5. dec. — Odvetniki, ki zagovarjajo W. B. Jonesa, tajnika in organizatorja krajevne unije UMWA v Harlanu, ki je obtožen, da je hujskal in podžigal rudarje na upor ter tako izval bitko v Ewartu, bodo najbrž danes predstavili zadnje priče v prid obtoženca. Pričakuje se, da bodo argumenti in protargumenti državnega tožilca ter zagovornikov predloženi prihodnji ponedeljek in da bo sodeva izročena porotnikom v torek ali v sredo.

Večera je nastopila na obravnavi več kot 60 prič. Skoro vse so bile člani rudarske unije. Izpovedale so, da so premogovni operatorji vseli za svojo tarčo Jonesa, ker je pokazal velike zmoglosti pri organiziranju rudarjev. Njega so hoteli na vsak način uničiti. Zlomiti so hoteli unijo, ki je vodila boj proti izkoriščanju rudarjev.

Aktualni morilec kompanijskega policaja Daniela, kot je bilo razvidno iz večerajšnjih izpovedi, je neki zamorec, ki se sedaj nahaja v zaporu v Winchesterju. Vsi rudarji, ki so nastopili kot priče, so poudarjali, da jih je Jones vedno svaril pred nasilji in jim priporočal, naj usmerjajo svoje aktivnosti v mehak zakonov. Dalje so izpovedali, da so premogovne kompanije takoj opustile rudarje, ki so se pridružili uniji, ostale pa izkoriščale do kosti. Slepavilo so jih pri tehtanju premoga in silile na kupovanje potrebščin v kompanijskih prodajalnah, kjer so bile cene za 50% višje kot v privatnih.

Železničarji za starostno pokojnino

Namen nove organizacije je prihoriti vladno pokojnino

Chicago. — (FP) — Dvesto železničarjev se je te dni zbralo v Chicagu na prvi konvenciji Railroad Employees Natl. Assn., Inc., katere namen je prihoriti vladno pokojnino železničarjem. Organizacija je bila ustanovljena na decembra lanske leto in njeni voditelji pravijo, da že šteje več članov kot katere druga železniška unija.

Proti tej organizaciji so skotraj vsi voditelji železničarskih unij, ker so po zadržanju njenega predsednika W. W. Roystarja in članstva proti vladnemu zavarovanju. Njen zakoniki načrt predvideva skupno prispevanje v pokojninski sklad, s strani delavcev in delodajalcev, kakor tudi skupno upravo, v kateri bi bila zastopana tudi zvezna vlada, da potom meddržavne trgovinske komisije.

Svoje člane rekrutira iz vseh železničarskih unij. Da ji voditelji bratovščin toliko nasprotujejo, je veliko odgovorno tudi to, ker ima večina unij zavarovalne sklade za starost in posmrtnino. Ti skladi so tudi velika ovira pri vprašanju združitve raznih železničarskih unij radi različnosti zavarovalnih sistemov.

Otvoritev kongresa

Washington, D. C., 7. dec. — Danes opoldne so bo otvorilo zasedanje 72. kongresa, ki ima pred seboj ogromno delo. Demokratski bodo kontrolirali spodnjo zbornico in so na svojem sestanku že izvolili Jack Garnerja, kongresnika iz Texasa, za predsednika zbornice.

Pomembna konferenca v Chicagu

Na tej konferenci bo padla odločitev v boju proti redukcijam mešede

Chicago. — (FP) — Ves delavski svet in mnogo kapitalistov napeto pričakuje izida konference, ki se otvori 8. decembra v Chicagu in je velike važnosti za organizirano delavsko gibanje v Združenih državah. Na ta dan se bodo sestali načelniki železniških bratovščin in povedali svojo odločitev, da li se bodo "aristokrati" v delavskem gibanju udali pritisku železniških magnatov, ki hočejo, da se železniški delavci prostovoljno izrečejo za redukcijo mešede za deset odstotkov.

Nekateri gledajo na to konferenco kot na definitivno krizo v delavskem gibanju v tej deželi. Ako se bodo voditelji bratovščin odločno uprli mesdnim redukcijam in opomnili magnate, da železničarji niso bili deležni ogromnih profitov, ki so jih magnati vlekli v prospernih časih, bo to pomenilo, da se bo tudi ostalo organizirano delavstvo pripravilo na resno bitko proti uničevanju življenjskega standarda.

Medtem pa se delavstvo začudeno vprašuje: "Zakaj se železniški magnati ne držijo regularne procedure, kot jo določa zakon, ki se nanaša na revizijo mešedne lestvice?"

Rudarska unija poroča o napredku

Njen organizator pravi, da sta se dve tretjini rudarjev v okrajema Bell in Harlan pridružili NMU

Pittsburgh, Pa. — (FP) — Frank Borah, ki se je te dni vrnil v Pittsburgh iz Kentuckyja, poroča, da je v zadnjih mesecih pristopilo v National Miners unijo dve tretjini rudarjev v okrajema Harlan in Bell. On se je mudil tam kot organizator te unije ter rekel, da je položaj med rudarji čedalje bolj obupen in zahteve po stavki postajajo jačje.

Dne 18. decembra se bo otvorila konvencija kentuckijskih in tennesijskih rudarjev v Pinevilu, Ky. Na tej konvenciji se bo diskutiralo o načrtih za stavko v bližnji bodočnosti.

Od 22.000 rudarjev na tem premogovnem polju je samo 18.000 delno zaposlenih, ostale so pa kompanije dala na črno listo, ker so izvedle, da se se pridružili uniji. Kakor hitro kompanijski voluni svedo, da je rudar pristopil v unijo, sledi takojšnja odalovitve.

Premogovni baroni so napeli vse sile, da zatro unijsko gibanje med rudarji. V časopisih trdijo, da je bila NMU importirana iz Rusije s namenom, da izpodkoplje temelje ameriškim institucijam ter da je njen glavni princip solidarnost med belopolci in zamoreci. Plemenitih razlik ne pozna in zagovarja načelo, da morajo zamorec in belopolci izvesti skupno. V pokrepitev tega argumenta citirajo razne Lenineve in Marksove izjave ter jih primerjajo z Lincolnovimi in Washingtonovimi izreki.

Petrillo ponovno izvoljen za predsednika

Chicago. — James C. Petrillo je bil ponovno izvoljen za predsednika Čikanske federacije godbenikov, v urad, ki ga drži že zadnjih devet let. Izvolitev se smatra kot tribut njegovemu delu, ker se ni uklonil delodajalcem, ki so skušali izrabiti sedanja depresija za redukcijo mezd organiziranim godbenikom.

Letalska nesreča

Detroit, Mich. — Lowell R. Bayles, znani letalec, se je v soboto ubil, ko se je njegovo letalo, s katerim je hotel doseči nov rekord brzine, preuklenilo, ko je skušal pristati na letališču okraja Wayne.

BREZPOSLECI SO PREPREČILI REDUKCIJE

Mestno vlado so prisilili, da bo plačevala običajne mešede pri zasliem delu

Seattle, Wash. — (FP) — Organizirani brezposelni delavci so te dni izvajali veliko zmago, ko so prisilili mestno vlado, da je odpoklicala svoj prvotni sklep in končno pristala, da bo pri uposeljevanju brezposelnih plačevala iste mešede kot stalnim mestnim delavcem.

Prvotni načrt, ki je bil sprejet v mestni zbornici, je določal dnevno plačo za brezposelne, ki jih mesto začasno upoši, od \$1.50 do \$3. Ta načrt je bil izdelan v podjetniških krogih in ga je sponzoriral I. F. Dix, načelnik telefonskega trusta na severozapadu. Očudil ga je šupan Harlin, ki se je pri volitvah skliceval na svojo unijsko karto, in nato tudi mestni svet.

Brezposelni delavci, ki so organizirani v močnem koncilu brezposelnih, so s unijami vred zagnali tak protest proti sklepu, da je bila vlada prisiljena ga preklicati in pristati na njih zahteve, da se ne dela nobene mešedne diskriminacije med začasno in stalno upošlenimi mestnimi delavci. Njihovi voditelji so trdili, da so openaparaki interesi foralrali omenjeni načrt, kateri naj bi jim služil za pretezo za splošen napad na mešede.

Poleg te zmage so brezposelni potom svoje organizacije tudi prisilili mestne in okrajne oblasti, da so spropirale vsa vrsta dela, pri katerih bodo upošleni brezposelni.

Slednji se tudi ne sanašajo za pomoč izključno na mestne oblasti in organizirano dobrotelost. Vodiijo svojo pomožno akcijo, ki je dokaj raznolična. Prvotno so po okrožjih ugotovili številno brezposelnih in njihove potrebe. Zatem so pričeli abirati in razdeljevati prispevke. Organizirali so se v skupine drvarjev, pričeli podirati drevesa v bližini mesta in napravljati drva za brezposelne. Vse delo je izvršeno brezplačno, tudi dovažanje drv. Ravno tako imajo tudi brezplačne prostore, kjer se zbirajo in imajo svoje urade.

Njih koncil je danes najpopolnejša organizacija brezposelnih v deželi. Ima okrog dvajset krajevnih postojank širom mesta in osrednji odbor. Oblasti so prisiljene jih upoštevati radi vzorne in efektivne organizacije.

Tekstilni baroni se maščujejo

Lawrence, Mass. — Deset tisoč družin tekstilnih delavcev, ki so bili na stavki proti redukciji plač, živi v največjem pomanjkanju, ker se nad njimi maščujejo tekstilni baroni s tem, da so jih po končani stavki izprili.

Najbolj kruta med njimi je American Woollens kompanija. Sedaj je naznanila, da bo pričela obratovati tovarne v tem mestu pod novim sistemom "selektivnega" uposeljevanja. To pomeni črno listo in še večjo šplonazo med delavstvom. Od vodilnih stavkarjev ne bo noben dobil delo. Ti se bodo lahko preživljali s prepevanjem "Sweet land of liberty..."

Hooverjev svak oproščen

Hollywood, 5. dec. — Cornelius Van Ness Leavitt, svak predsednika Hooverja, je bil spoznan nekrivim obtožbe, da je kršil suhaški zakon, na obravnavi, ki se je vršila pred sodnikom Charles M. Spencerjem. Sodnik Spencer, ki je izdal odlok, je dejal, da Leavitt ni vedel, da je v vreči, katero mu je izročil groceriat C. R. Dalley, 19 steklenic žganja, zato ni kršil prohibicijskega zakona.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE ZVEZE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year, Chicago and Czecho \$7.50 per year, foreign countries \$10.00 per year.

One dollar per annum—Bibliophile as no return.

Advertising rates on agreement—Manuscripts will not be returned.

Naslov na vsa, kar ima stik s 1400
PROSVETA
2557-59 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz naselbin

Zanimive besedila iz raznih krajev

(Dopisovalci in prevajalci domaćih vesti, ki jih Prosveta prejema iz različnih krajev, naj bodo jasni, kar naj manj, da jim ne bomo mogli pomagati. Poročila in dopisi naj bodo jasni, kratki in razumljivi; opisi morajo biti v dostojnem tonu. Na anonimna pisma in dopise ne bomo odgovarjali.)

Bridgeportke vesti

Bridgeport, O. — O delu ni vredno poročati, ker ga ni. Naselbina je bila pred leti živa ali sedaj je tako kot drugod. Dosti se jih je izselilo, drugi pa čakamo odrešenja. Pri društvu ne napredujemo, le še v mladinskem oddelku. Bolnikov nimamo, ker smo imeli parkrat indijanskega zdravnika, ki nam je pustil ljubo zdravje, čeprav ravno ne meni. Drugače se razume dobro med seboj in to je kar nekaj šteje. Prejeli smo SNPJ kolektarke in družinski kolektor. Obe smo bili veseli. Politično smo organizirani pri soc. klubu in Belmont Political ligi. Imeli bomo Miklavžev večer v prid mladini SNPJ. Kdaj, to je pa skrivnost društev št. 13 in 640.

Tukaj, kot je bilo že poročano in to naj bo zadnje obvestilo, se vrši konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matice za ta okraj na 20. dec. ob 10. dopoldne v dvorani na Boydsville. Vsi klubi in društva, ki ate prejeli pozivnice, storite svojo dolžnost in pošljite čim več zastopnikov na to važno zborovanje. Od vas je ležanje, kakšen bo potek konference. Zato bodite gotovi in točni. Vabi se tudi somišljeniki na to važno konferenco.

Društvo št. 13 SNPJ se pripravlja na veliko priredbo za starega leta večer. Nekaj bo gotovo iznenadiljivega, ker nočejo nič izdati. Vendar se pa pripravijo, da jih posetite, da bomo skupno počakali novo leto. Kaj bodo vse imeli na programu, bodo še poročali.

Federacija SNPJ za ta okraj bo imela letno sejo 27. dec. ob (7) uri popoldne. Volitev uradnikov. Društva, bodite gotovo zastopana. — Seja soc. kluba št. 11 se vrši 19. dec. ob 7. zvečer. Iz razloga, ker se vrši na dan redne klubove seje konferenca za ta okraj in ker je ta klubova seja letna, ker se bo volil novi odbor, ako hočete, da bo klub uspeval, zato vsi na sejo in si izvolite uradnike, v katere imate največ zaupanja.

Na 6. feb., pravi, da bo pušna sobota, in kakor izgleda, smo vsi pusti in bomo še bolj, ako bodo še dolgo vladale take milzerne razmere. Vendar si je pa soc. klub in njegov pevski odsek odločil, da bodo napravili veliko priredbo za ta dan. Kaj bo, boste že še slišali. Vendar pa opozarjajo, da bi prišli tisti večer v dvorano, da bomo vsi "pusti" in tudi malo "ploh vlekli," če ne bo drugače.

Pred par tedni sem obiskal več naselbin okoli Johnstowna. Pa povsod vladajo alabe delavske razmere. Najslabše je pa še v Conemaughu in Park Hillu. Sobrat Podboy dela 1 dan na dva meseca, drugi na Park Hillu 1 dan na teden do 2. Ljudstvo je obupano, pomoči nobene, zima je tukaj...

Volitve so minile. Soc. stranka je imela svoje kandidate za Cambrisa okraj, med katerimi so bili tudi naši sodrug Podboy, A. Gabrenja, Ana P. Kraus, Andrew Vidrich in A. Ukmur. Naših ljudi v okolici je okoli dva tisoč. Ali so jih volili? So, pa ne vsi. Nekateri so naravnost nasproti agitrali. Ako to ni krivica, potem ne vem kaj je. Slab državljan je, ki se da zapeljati za koristi drugega, ki kandidira nasproti delavstvu. Potem pa kolonemo položaj, v katerem se nahajamo. Žalostno je, da rojak in zaveden delavec kandidira na delavski listi, ki ima namen razmere izboljšati, drugi pa, ki dobi bakla od korumpirane strani zavraža druge, da volijo tiste, ki jih bičajo. Pri vsem tem je Podboy dobil veliko glasov, kot tudi drugi na isti listi. To kaže, da se svet prebuj.

Drugače so rojaki v Johnstownu kot v bližnjih okolih precej napredni, razen male izjeme, ki pa, kot sem razvidel, tudi tista izjema ne bo časoma nič štela, ako bo šlo tako naprej. Saj sem rekel, da se časi spreminjajo in ljudje opazujejo kdo je kdo.

Na 28. nov. sem se udeležil v družbi družin J. Langerhoke, Kobal in Vidrih veselice v prid doma na Moxhamu. Bilo je dobro razpoloženje in bil sem v pogovoru z vsemi in tudi malo smo se zavrteli po taktih prave slovdobne na pihala pod vodstvom Rugelna. Na take priredbe, čeprav ni velika udeležba, me veselijo.

Pri mojem delu sem imel veliko uspeha. Največ posla z menoj je pa imela družina Langerhoke. Hvala vsem za naklonjenost.

Na 28. nov. sem se podal domov. Na potu sem se ustavil na Latrobu in Herminie, kjer so imeli sestanke za ustanovitev Federacije SNPJ. Ker je Johnstown predaleč, da bi se udeleževali seje federacije, in ker je v okolici Johnstowna do 20 društev SNPJ, zato bi bilo dobro, če bi si sami tam ustanovili svojo federacijo. Posebno sedaj bi bilo priporočljivo v teh miselnih časih. Bilo bi dosti koristnega dela v prid društev in SNPJ. Na noč! Ako noče drugi zalet, naj pa "Flood City". Časi so resni in težkoče so za društva in za SNPJ. — Joseph Snoy.

"Izkrenost" delavskih priateljcev

Milwaukee, Wis. — Pod tem naslovom je priobčen v Cenotovem trobilu dopis, v katerem skuša nekdo na zahrbtn in slobno lažljiv način potvarjati dejstva. Odkrito povedano, s tako umazanim zaviljanjem faktov me je celo Cenotovo dopisnik presenetil! Pa kaj hočemo, od ljudi brez prepričanja ne smemo pričakovati kaj drugega!

Dopis Cenotovega dopisnika se nanaša na sejo, katero je sklical direktorij SD v svrhu pomožne akcije v prid brezposelnim. Kakor pravi dopisnik, so bila povabljeni vsa društva v naselbinah in okolici, odzvalo se jih je sedemnajst. Dopisnik konstatira, da je bil odziv prav dober. V naselbinah imamo na 36 društev in če bi 17 izmed 36 dober odziv, potem sem jaz rimski papež! Ker je pa dopisnik menda poseben, naj jaz omenim, da se par društev, katerim je Cene duhovni vodja in njegovo trobil vir vse modrosti in učenosti, niti odzvalo ni!

Mnenja na seji navzočih, kako se naj vsaj za silo odpomore našim brezposelnim, so bila različna. Nekateri so bili mnenja, da se pobirajo prostovoljni prispevki: denar, obleka in druge potrebščine. Drugi so zavzemali stališče, da se podvzamejo potrebni koraki, potem katerih naj dobijo slovenski brezposelni od "County Outdoor" reliefa vse kar jim po pravici pripada. Tre-tji so nasvetovali, da se stori oboje. Mary Ambros je nato predlagala, da se nabavijo nabiralne pole ter se prične nabirati prispevke, bodisi v denarju ali pa v blagu. Predlog je bil podpisan — toda glej čudo! — predsednik ga ni dal na glasovanje! Namesto, da bi storil to, je prišel na dolgo in široko razkladati, da je Tone Grdina iz Clevelanda pripravljen prinesiti slike, katere je posnel, ko se je nahajal na izletu v stari domovini. Reč bi bila jako dobra (po mnenju predlagatelja), ker bi Grdina za svoj trud in stroške računal samo "borih" 12 in pol centa od vsake vstopnice. Dvorano je po zadržanju predsednika lastnik pripravil oddati po znižani ceni.

Da stane potrebna reklama tudi denar (zlasti, ako tiska potrebne reči naš Rado), je možno pozabiti ali pa ni hotel povedati, ker bi potem njegov edino zveščevalni načrt ne izgledal tako valjivo. Skratka, hotel je dokazati, da je le potom Grdine in njegovih slik možno zbrati toliko denarja, da bi se lahko pričelo s pomožno akcijo.

Nato se je vnela živahna debata. Proti načrtu so govorili tisti, ki jih Cenotov dopisnik imenuje lažiosocialiste. Povdarjali so, da je delež, ki ga zahteva Grdina zase, prevelik. Ne bili bi pa nasprotni, ako bi Grdina nastopil z dotičnimi slikami kot zastopnik Kranjsko-slovenske katoliške jednote in bi preostanek zahtevalih 12 in pol centov šlo v korist tistih, ki so v šopu privatnika. Na račun brezposelnih se pa ne bodo pokrivali stroški za izlete v stari domovino. Omenilo se je tudi, da človek, ki

se je v imenu vseh ameriških Slovencev klanjal jugoslovanskemu kralju, ne bo "vlekel" pri treznolasičih ljudih. Tisto, kar kvasi "Obzor" o Grdini kot pogrebniku, ki prodaja pohištvo, kapitalistu na debele in "zverni, ki ne sme v Milwaukee na noben način", je podla laž. Kaj takega se na seji sploh ni govorilo.

Zagovorniki predvajanja slik so govorili o velikem uspehu, katerega je Grdina baje imel v Clevelandu. Slike, oz. nabava istih je stala Grdino krog \$2000 in je potrebno, da Grdina računa 12 in pol centa od vsake vstopnice ter tako pokrije stroške, kateri so nastali z nabavo slik. Po zaključku debate je stavil R. Staut predlog, da se dobi Grdino in njegove slike. Predlog je bil podpisan. S. Salomon je stavil protipredlog, da to reč opustimo. Protipredlog istotako podpisan.

Rezultat glasovanja je sledeči: za protipredlog 13, za predlog 10 glasov. Predsednik, dasiravno je šel glasova, ker takrat ni vedel kako je izpadlo glasovanje. R. Staut je hitro prišel po svoje navajati, češ: zastopniki društev niso vedeli kaj so napravili, kajti odglasovali so, da se brezposelnim nič ne pomaga. Zahteval je ponovno glasovanje. Hotel sem mu ugovarjati, prošil sem za besedo triblari, toda zaman. Besedo je dobil J. Kopular, ki je prišel med tem v dvorano. Prišel je argumentirati, da glasovanje ni bilo pravilno, ker sta za vsako društvo glasovala dva zastopnika; po njegovem mnenju bi smel glasovati samo eden. Nadalje je rekel, da je glasovanje sploh nepotrebno, ker je direktorij SD itak že sklenil in ukinil vse potrebno, da pride Grdina v Milwaukee.

No, končno se je predsednik usmilil tudi mene in mi dal besedo. Izjavil sem, da ni pravilno, ako predsednik daje prednost enemu ali drugemu, daje, da je Stautova trditve, da smo odglasovali proti pomoči brezposelnim, laž in zaviljanje. Saj je bil vendar predlog stavljen po M. Ambrosu dober in vpoštevane vredne, vendar ga je predsednik enostavno prezel. Uvidevši, da gre gotovim elementom za vse kaj drugega ko pa za pomoč brezposelnim, sem se odzdravil iz dvorane, in za menoj je odšla večina zborovalcev.

Potek seje nisem opisal v zagovor "lažiosocialistov", ker ti pri društvih, katere so jim poverila zastopstvo, veljajo kot poštenji ljudje; kaj si misli o njih Cenotov dopisnik je brez pomena. Naša javnost pa naj izve kaj je resnica in kaj je laž.

Trditve, da so socialisti preprečili vsako akcijo, je zlobna laž brez podlage. Socialisti niso dominirali dotične seje. Ko bi jo, bi bil oavojen predlog, ki ga je stavila M. Ambros in potem katerega bi šel vsak cent v pomoč brezposelnim, brezposelne tiskarne in Grdina bi se pa šel moral pod nosom obrisati. Socialisti so stali na tej seji v razmerju 6 proti 17, in da je bil porazen Stautov predlog, je zasluha tistih, ki se ne boje vsegamogočnega Stauta in njegove dične tovaršije. — F. Pancer.

Razne stvari

Sharon-Ferrell, Pa. — Hooverjeva objavljenja prosperite se še ni oglasila, najbrž da je zasopala na tistem vogalu. Ker se pa zavdajo, v kakšni revščini preživljajo delavci to bedno zimo, je naš governor Pinchot poslal apel na vse tiste, ki imajo kakšne "solide", naj dajo, ker ako ne bodo dali, se lahko zgodi, da bodo morali. Kaj je mislil naš governor, a tem, ne vem; tista beseda se lahko tolmači na več strani. Jaz jo sicer tolmačim po svoje. Ako je Pinchot tako tolmačil kot jaz, ima seveda prav.

Kadar se bodo delavci industrialno in politično organizirali, bodo morali dati. Governor je sam daroval, kot poročajo naši mestni časopisi, \$18,000. Nace Davis, bivši delavski tajnik, sedaj senator, je tudi privlekel iz svojega šepa \$6,000. Če je to resnica, ne vem, če nista tako storila kot tisti, ki je obljubil, pa ni nič dal. Treba je v tej bogati deželi zbirati take prispevke, ko je zlato vsega sveta tukaj! Zakaj ne bi kongres sprejel brezposelnostno zavarovanje? Potem bi bila odveč taka miloščina.

Pravi se, da bodo ljudem dal jesti za bošče. Torej za bošče, kaj pa druge dneve? Kako bi bilo prijetno, ko bi se takole o bošču

najedli, potem pa celo leto nič! Ali ni sramotno delo krščanskega usmiljenja? Amerika mora plačevati vse vojne dolgove, ker so se tepli za demokracijo, poleg tega pa je treba pomagati z moratoriji Nemčiji, treba dati posojila Angliji in tako dalje v vse druge države, kjer se ljudstvo dvigne. Amerika naj bi pustila druge v miru, pa naj pomaga ameriškem delavstvu, ki je koplje bogastvo ameriškim vampirjem. Stric Sam ima dobro srce, kaj pa ko bi dal nekaj kredita Rusiji? S tem bi napravil dvojno dobro delo; pomagal bi ameriškomu delavcu, ker bi bilo lahko malo več dela zanj, drugič bi pomagal edini delavski državi do hitrejšega uspeha.

Kaj takega pa se ne sme zgoditi, da bi pomagali delavcem, zakaj naša sveta dolžnost je, da pomagamo spušanim bankirjem. Delavec naj si pa pomaga sam, to je gealo našega velikega biznesa.

Mesec december je tu, društva in druge organizacije volijo svoje uradnike za prihodnje leto. Posivam vse člane, da se udeležijo seje. Drugo nedeljo društvo Slovencev SNPJ, tretjo nedeljo Slovaški JKKJ, četrto nedeljo Slovenski dom. Vse seje prične ob 1. uri v veliki dvorani. Ne pozabite, da se boste potem kritizirali; na vseh decembrskih sejah se ukrepa vse potrebno za prihodnje leto.

Na božični večer, 24. dec., bo pevsko društvo priredilo igro "Kmet in vrag" v korist Slovencev doma. Vstopnice so 35c, in 10c. Začetek ob 7:30 zvečer. Poleg tega bo tudi Miklavž razdelil darila otrokom. Pridite vsi! Posivam vse člane društva "Slovenec", ki dolgujejo na assementu, kateri more, da poravnava svoj dolg. Z novim letom ne bo mogloče za nobenega plačati, ker smo blagajno izčrpal.

Frank Kramar.

Naša brezbrilnost

Fairport, O. — Vse pusto, prazno, jesen je in uradna zima bo kmalu nastopila ter nas vprašala: kaj smo čez poletje delali? Odgovor bo lahak, meni se in marsikomu drugemu. Ni naša krivda direktno, ampak indirektno pa je naša krivda velika. Zakaj? Ker se nihče ne briga za javno življenje, vse prepustimo drugim, da delajo kar hočejo. Kolikor časa bo taka brezbrilnost, toliko časa bo še kriza in toliko časa bomo še jokali in tarnali.

Ni treba s cepi in noži, ampak 1. 1932 bodo volitve. Takrat pa, dragi čitatelj in volilec, premisli dobro in zmisli se na tiste, ki ti želijo dobro. Navada je, da se voli republikance ali demokrate, četudi se je že neštokrat maščevalo to nad volilci, posebno pa letos se maščujejo republikanci z inženirjem Hooverom na čelu. Mnogo ljudi si misli: "Meni je vseeno, tako ali tako." Ni takol! Vsi, tudi slovenski volilci, bi morali usmerjati pot napredku. Čudim se, da morejo še nekateri podpirati nazadnjaške liste in pa še kako agitirajo zanje. Par listov je, na katere bi lahko padla alana, posebno eden se v tem odlikuje s svojim informatorem v kolodarskih gorah.

O priliki se še oglašim.

Louis Grželj.

Smrtina kosa

Iron Mountain, Mich. — Dne 11. okt. je po kratki bolezni deset dni podlegel operaciji na črevesju Stepan Rogič, star 52 let. Rojen je bil v Bihaču v Bosni, Jugoslaviji. Zapušča sina Marka in hčer Anico ter dva brata in pet sester v starem kraju, tri nečake, Marka Priša v Indiana Harborju, Ind., Johna Perša v Hibbingu, Minn., in Davida Priša v Duluthu, Minn. Lepa hvala vsem, ki so prišli na pogreb in onim, ki so darovali vence, tako tudi društvu št. 438 SNPJ za vence in članom, ki so prišli na pogreb. Pokojni Rogič je bil zvest član SNPJ do zadnjega. Lahka mu bodi ameriška gruda, prizadetim pa naše sožalje!

Paul Markovich, tajnik.

LISTNICA UREDNIŠTVA

M. A., Chicago. — Rokopisi dopisov se ne vračajo, razen če grozi kakšna tožba.

J. K., Detroit. — Naslov Filas: Foreign Language Information Service, 222 Fourth Ave., New York City.

Novi uspehi medicinskega raziskovanja

Pro. Steinach je z živalskimi poskusi davno ugotovil, da se tvori v možganskem področju hormon, ki spodbuja pri živali kak pri človeku delovanje spolnih žlez in organov, če se v izločevanju tega hormona izvika kakšna motnja. Zdravljenje s hormonom manjkajočega podaljša pa je bilo doslej v toli negotovo, ker zdravniki niso vedeli, kakšne doze naj rabijo za človeka.

Najnovejša raziskovanja v Steinachove laboratoriju so rešila to vprašanje za višje v ali kakor za človeka. Dunajski ginekološki profesor Novak uporablja Steinachove hormone, n. pr. že z zadovoljivim uspehom menstrualnijskih motenj in različnih težav "nevarnih" let. Sedaj pa jih preizkušajo tudi za pobijanje infantilne zaostalosti in predenega ostarjanja tako pri ženskah kakor pri moških, ker učinkuje hormon na oba spola enako. Ugotovili so, da so pri zadnjih inženirskih potrebne količine hormona, ki več tisočkrat presegajo množino, kakršne so zadostne pri poskuschih s podganami.

Asistent otroške klinike graškega vseučilišča dr. Karel Rupilius je v zadnjem času veliko eksperimentalno s Calmentovim cepivom proti tuberkulozi, ki je postalo tako aktualno po dogodkih v Labecku. Te eksperimente vrši na mnogih živalih in na 33 otrokih ter ugotovil, da učinkujejo najbolj velike doze cepiva, ki se otroku dajejo v večkratnih posledkih. Nikoli ni opazil na cepilnih kašnih škodljivih posledic, pač pa je našel, traja učinek cepiva dalj nego leto dni.

Tone Čufar:

Balada o brezrokem

Se zdaj živi v njem grozotna ura, se zdaj ga žge spomin na tisto noč, ko je nad strojem zgubil svojo moč. Z njo zgubil je roke, ki v stroju so ostale, roke, roke, edin zaklad, edini vir življenja zanj, za ženo in za male.

Ta strašna noč mu je usodo prelomila. Poprej so ga ljubili, spoštovali, zdaj se ga vsakdo izogiba, od vseh izločen, vsem odveč, se kladi po cestah, pošira prah in gazi sneg, pozna vse kraje, slednji breg, predmestja, ulice zakotne, najbolj pa glad in žalosti popotne.

Pred to nočjo še ni okusil pravega gorja, še ni spoznal globine zla in bolečin, ki so mu bile z ranam dane. Njegovega srca ni mučila bridkost, njegovih misli ni obup zastrupjal. Imel je ženo, dom, otroke, imel je svoje pridne roke.

Zdaj je ubog, sam in brez rok. Ženo bi rad objel, z otroci pokramljal, s njimi na toplem spal in jih po licih veselo pobožal. Pa nima rok, ne žene, ne otrok.

Zeno objemajo tuji ljudje, otrok pa nihče ne boža. Otroci trpe, ljudje jih tepo, s njimi ravno brezsrčno, grobo, a njega po cestah in oglih pehajo.

Kaj je tudi potrebno za prebavo

Prof. dr. Bertran je dognal, da je mang ki ga ljudje poznajo večinoma le kot desni clikajo sredstvo, (kalijev permanganat) v lenkosti množini v vsakem organizmu in cer ga je do pol desetstotinske celokupne v rastlinskem, še nekoliko manj pa v živalskem stančju. Pri človeku znaša množina mang komaj tri stotostotinske telesne teže. Vse pa so tudi te neznatne množine nujno potrebne za uspevanje. Posamezne rastline so v pogledu jako skromne. Nekatere glivice potrebujejo za popolno razvitje hranilno rastlino, v kateri je le en del mangana na sto milijonov delov vode. Če pa se rastlinici oteže te šče hrane, potlej ne more rasti. En vloga igra tudi bor v rasti krompirja in drugih rastlin, baker v sloveški krvi itd. Vse te snovi so le katalizatorji v kemijskih prenosovih, ki gode v organizmu in igrajo podobno vlogo kor vitamini v prehrani. Včas se je smatrala da je vsaka stanica sestavljena iz 10 do 12 mičnih prvin. Zdaj pa je dognano, da je vsa vse stančije zgrajeno samo iz elementov. Vendar pa bi sami elementi ne zadoščali za vse potrebne kemijske prenosove ki jih smatramo fiziološki živalski proces. Tisočinko živalske in rastlinske gnote, ki je ne izpolnjujejo njene prvine, pa tvorijo katalizatorji, ki so vidika kemije mnogo važnejši od elementov, ker se le-ti brez njih ne bi mogli pretvarjati. Kemik gleda na vsak živi organizem kot na nekakšno oligarhično državo, v kateri vsa peščica katalitičnih elementov velikanski množici pasivnih kemičnih prvin.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije)

KDO JE BIL "IZVOLJEN" V SLOVENIJI

Ljubljana, 18. novembra 1931. Mogoče bo čitatelje zanimalo, kdo je bil pri zadnjih volitvah izvoljen v Sloveniji za poslanca. Izvoljeni so bili:

Okraj Brežice: Ivan Urek, po-
sestnik v Globokem.

Okraj Celje: Ivan Prekoršek,
pravilnik celjske bolnice.

Okraj Črnomelj-Metlika: Da-
vid Makar, posestnik in gostil-
ničar v Metliki.

Okraj Dolnja Lendava: Anton
Lajdinjak, posestnik v Odran-
ci.

Okraj Gornji grad: Rasto Pu-
šić, direktor Jutra v
Ljubljani.

Okraj Kamnik: Anton Cerar,
posetnik in gostilničar v Kam-
niku.

Okraj Kočevje: Ivan Pucelj,
minister, mesar iz Velikih Lašč.

Okraj Konjice: Karl Gajšek,
stariški kandidat v Konjicah.

Okraj Kranj: Janko Barle,
upnik v Ljubljani.

Okraj Krško: Alojzij Drmelj,
upan v Boštanju.

Okraj Laško: Alojzij Pavlič,
profesor verouka v Celju.

Okraj Litija: Milan Mravljec,
gometer iz Ljubljane.

Okraj Logatec: Dr. Stane
ape iz Ljubljane.

Okraj Ljubljana-mesto: Dr.
bert Kramer, minister v Ljub-
ljani.

Okraj Ljubljana-okolica: Al-
bin Koman, posestnik v Vižmar-
ju.

Okraj Ljutomer: Jakob Zem-
ljič, posestnik v Radencih.

Okraj Maribor—desni breg: An-
ton Krejčič, tovarniški ravna-
ljič Ruše.

Okraj Maribor—levi breg: Dr.
Judevit Pivko, profesor v Ma-
riboru.

Okraj Murska Sobota: Josip
enko, industrijalec v Murski
Soboti.

Okraj Novo mesto: Anton
inc, župan v Gornjem polju.

Okraj Prevalje: Inž. Franc
ahernik, posestnik v Vuhredu.

Okraj Ptuj: Lovro Petovar,
posetnik v Ivanjkovcih.

Okraj Radovljica: Ivan Moho-
vič, glavni tajnik Zbornice za tr-
govino, obrt in industrijo.

Okraj Slovenjgradec: Dr. Bo-
jan Vošnjak, poslanik v po-
loju.

Okraj Smarje: Vekoslav
pindler, novinar v Mariboru.

Ti-le kandidati vladne liste
bili torej po načinu zadnjih
olitev izvoljeni. Pripomniti
moramo, da kandidati dr. Kra-
mer, Pucelj, fajmošter Barle,
polski delavec dr. Rape, po-
sestnik Zemljik in prof. Pivko
so imeli nobenih protikandi-
datov, marveč so v svojih volil-
nih okrajih kandidirali sami in
bili torej vnaprejšnjim, da so
bili izvoljeni. Ministri sedanje
lade, ki so kandidirali, niso
imeli nobenih nobenih protikandi-
datov in jih sodišče ni smelo
pristupiti. To se pravi, zaslu-
gali so si "izvolitev." (Pri nas
dr. Kramer in mesar Pucelj, ki
sta oba ministri.) Poleg tega ni
imel v kranjskem okraju nobe-
ga protikandidata ljubljanski
tajnikovski fajmošter Janko
Barle. Ta fajmošter je bil že od
nekaj pristaš pučjevcev (as-
sistenta kmetarske stranke). In
je toplot tudi kandidiral, si
izgovoril, da bo kandidat sam
Kranju. Tako se je zgodilo, da
liberalci v Kranju—hočeš no-
mož—volili fajmoštra. To
ni bilo ljubo in so protesti-
rali, toda Barle je imel zagoto-
vilo... Nekaj duhovnikov je
moralo biti izvoljenih, da lan-
do kažejo, kako so vse strani
ustopane v novi skupščini, ki
se sestane decembra. Poleg Bar-
le je kandidiral in bil izvoljen
katehet Pavlič, profesor
verouka v Celju. Ta je uskok iz
križarke stranke. Poleg tega
je režim pridobil za kandida-
te dva, nekdanji ugledna čla-
na klerikalne stranke: profesor-
dr. Rožiča in ljubljanskega
župana prof. Evgena Jarca.
Tako je dolgo let že vodil kler-
ikalno občinsko politiko v Ljub-
ljani, pri teh volitvah pa je po-
zabil nezvesti svoji stranki ter se
kandidirati. Nagibi, ki so ga

vodili pri tem, so baje čudne sor-
te! Oba tadya begunca iz kleri-
kalnih vrst pa sta pri volitvah—
pogorela. Volilci so namesto teh
dveh oddali svoje glasove rajši
drugim kandidatom. Tako sta
ostala v manjšini. Privoščijo ji-
ma vsi.

Pred volitvami in na dan voli-
tev je prišlo v državi na mnogih
krajih do hudih demonstracij,
spopadov a policijo, pretepotov itd.
Beograjski akademiki so razbili
volilni shod režimovskih akade-
mikov, se umaknili policiji v A-
kademski dom, se zabarikadirali
vanj, nakar je policija več aka-
demikov pozaprla. Akademiki
pa so korakali skupno pred po-
licijo ter zahtevali, da izpustijo
aristocrate. Nemirni so se ponav-
ljali. V Bosni so nekje vdrl
kmetje v volilne ter razdejali
vse pohištvo, da so morale biti
volitve prekinjene. Itd.

DROBNE VESTI

Dedščina iz Amerike

Pred mesec je nekje v Ame-
riki umrl Martin Špan, rojen na
Pristavi pri Planini v okolici Se-
vnice. Zaprtil je 27.000 dolarjev,
torej približno poldrugi milijon
dinarjev. To dedščino prejme
njegova nezakonska hči 20-letna
Stefanija Šaško, stanujoča na
Pristavi. Dekle je služilo doslej
svoj kruh z dnino. Kaj bo poče-
la, ko prejme poldrugi milijon
dinarjev, še ni povedala. Se bo
še našel kdo, ki bo "svetoval"
tako in tako.

Podtaknjen požar

V Črnečah pri Dravogradu
je 15. nov. izbruhnil požar v go-
spodarskem poslopu graščaka
Kirchnerja. Poslopje je bilo ne-
nadoma v plamenih in so sosed-
je ter gasilci naglo rešili živino
in orodje, val pridelki, krma in
seno, pa so pogoreli a poslopjem
vred. S skupnimi silami so tudi
obranili sosedna poslopja pla-
menov. Škoda ima posestnik
krog 80.000 Din. Ogenj je bil
vsekakor podtaknjen in je po-
galec najbrž isti, ki je zažgal v
tamkajšnji okolici že štiri dru-
ga gospodarska poslopja.

Smrt pod sodom vina

V Krškem so vsinki kupci iz
Radeč nakupili več sodov vina;
jih naložili na avto ter odpeljali
domov. Nadelež od Krškega se
je avto prevrnil, sodi so se sko-
talili po cesti in eden je šel čez
dimnikarja Koprivnika iz Ra-
deč. Koprivnik je obležal na me-
stu mrtve. Sofer je bil najbrž
nekoliko vinjen, kakor je pač
navada na "furovih".

Kap ali utopljenje?

V Novi cerkvi se je vračal
proti domu 67-letni posestnik
Franc Jekl. Bilo je to 15. no-
vembra, v nedeljo. Bil je že sko-
raj doma, moral je čez neko brv.
Tu ga je zadel kap ali pa je
omahnil po nesreči z prvi v po-
toček, kjer je obležal. Našel ga
je sin, a je bil je že mrtve. Uto-
niti skoro ni mogoče v majhnem
potoku in domnevajo, da ga je
zadel srčna kap.

Industrijalec Majdič umri

Na Spodnji Hudinji pri Celju
je umrl 77 let stari bivši indu-
strialec v Jaršah Franc Majdič,
brat znanih industrijalcev Pe-
tra in Vinka Majdiča, ki sta že
oba umrli. Pokopali ga bodo v
Mengšu.

Obsojeni komunisti

Državno izredno sodišče v
Beogradu je spet obsodilo sku-
pino slovenskih komunistov-de-
lavcev iz Maribora, Ljubljane,
Jesenice itd. na večje ali manjše
zaporne kazni.

Konfiniran v Italiji

V Gorici so aretirali Ignaca
Križmana, upokojenega naduč-
telja in uradni odvratniške pi-
sarne dr. Medveška. Postavili
so ga takoj pred konfinacijsko
komisijo. Na koliko let izgnan-
stva so ga obsodili in kam ga
bodo odvedli, ne ve nihče. Že
nad teden dni leži v gorških za-
porih.

Smrt od izganja

V Marenbergu je umrl za za-
strupljenjem s žganjem 43-letni
hlapec Josip Lorenč, uslužben
pri posestniku Mravljaku. Vo-
zil je les na žago ter pri Sv. Pri-
možu naletel na posestnika, ki

je kahal žganje. Hlapec je izpil
več osmink vročega žganja. Ne-
dalek proč pa so ga potem našli
mrtvega. Vroče žganje ga je
zastropilo.

Dva samomora v Mariboru

V bližini tezenskega kolodvo-
ra je opazil strojevodja z vlaka
moško truplo, ki je ležalo poleg
tira. Iz postaje Hoče je javilo to
postaji Tezno, ki je takoj posla-
la pogledat na progo. Našli so
tamkaj ob progi moško truplo
brez glave, ki je odrezana ležala
nedaleč v jarku ob progi. Ugo-
tovili so, da je to 47-letni Ivan
Apričnik, posestnik in blaginjak
občine Tezno. Gre vsekakor za
samomor. Kaj je gnalo pokoj-
nega v samomor, se ne ve, bil pa
je zadnje čase zelo deprimiran.

V noči od nedelje na ponde-
lek pa se je zgodil še en samo-
mor v Mariboru. Med polnočjo
in 1. uro so opazili pasanti, da
se je na državnem mostu vzpel
na ograjo neki možki, zakril
ter strmoglavil v Dravo. Pokli-
cani stražnik je našel na mostu
le samomorilev dežnik. Iden-
tifikacijo so šele čez dan ugotovili.
Gre za 23-letnega urarskega po-
močnika Emrika Goloba.

Mladostni vlomilci

Ljubljanska policija je že do-
zo časa stikala z vlomilci, ki so
izvršili v zadnjem času polno
manjših tatvin in vlovov, ven-
dar je lakala v docela napačni
smeri. Lakala je storilce med
odraslimi brezposelnimi obupan-
ci. Tako je seveda lakala za-
man, zakaj ti vlomilci so bili
mladostni fantiči, ki jim je pri-
šla na sled neka trgovka, ne pa
policija. Neka trgovka je opa-
zila, kako dva fantiča odpirata
neko izložbo na Sv. Petra cesti.
Fantiča sta zbežala, toda polci-
ja ju je prišla, ker ji je dala
trgovka točen opis obeh fanti-
nov. In tadva sta potem izšla
že druge. Imeli so svoj klub,
kradli so po dva in dva ali po-
sami, plen pa so si vselej delili po
pravici. Fantje so hodili po me-
stu ter oprezovali na slučajno
odprte izložbe, kradli iz njih
ključce ter z njimi odpirali pome-
li ali podvni izložbe ter kradli iz
njih razne malenkosti. Priznali
so mnogo majhnih tatvin in je
videti, da so se "udejevali"
po vsaki Ljubljani. Stari so od
16 do 21 let ter val brez posla in
kruha. Zato so jemali tam, kjer
so kaj našli.

TPD spet reducira

V kočevskem rudniku je bilo
odpuščenih spet 24 delavcev. Že
doslej je bila beda med rudarji
neizrekljiva, saj delajo po dva
ali tri trihte na teden za bedno,
človeka nevedno plačo. V ko-
čevskem rudniku je Trboveljska
družba odpuštila že mnogo de-
lavcev zadnje mesce in mnogo
družin pognala s tem v obup.
Zaprtili smo tudi v našem listu
primer samomora, ki ga je izvr-
šil star rudar, ki so ga v Kočev-
ju odpuštili, pa si je bilzu rudni-
ka vzel življenje. Teh 24 družin
pa čaka poleg lakote še mraz.

Poskusen samomor

Samomor je skušal izvršiti
komaj 21 let stari Ivan Vavpo-
tič, pekovski pomočnik doma iz
Nove cerkve. Skočil je v potok
Studenčnico na Bregu pri Ptuj.
Na mestu, kjer je skočil v vodo,
je potok zelo globok in bi bil
Vavpotič gotovo utonil, da mu
niso priskočili ljudje na pomoč
ter ga že nezvestnega rešili iz
vode. Zdravnik ga je obudil in
dal preprežati v ptujsko bolnico.
Zakaj je hotel v smrt, ne pove.
Tramvajške nesreče v Ljubljani

Ljubljanski novi tramvaj je
povzročil že mnogo nesreč. Ra-
di trdnjše proge in boljših, no-
vih vozov vozijo po novi progi
dokaj hitreje kot po stari progi.
Mogoče deloma radi tega, delo-
ma pa ker ljudje še niso vajeni
skakati iz hitro vozečih vozov—
kar je sicer prepovedano—je
prišlo že do več nesreč, celo na-
kaj smrtnih. Te dni je šlišanski
tramvaj spet povzročil nekega de-
lavca. Tu pa je bila krivda v
pijanosti pasanta, ki je kolovra-
til po cesti ter zašel pod tram-
vaj. Bil je to 65-letni delavec
Janez Zobec iz Zgornje Šiške.
Voznik je dajal znamenja, Zobec
nad teden dni leži v gorških za-
porih.

Tri dni po tej neilski operaci-
ji si je mož anel obvezo in zapu-
stil na skrivaj bolnišnico. Bil je
tri kilometre daleč, ko so ga spet
ujeli, in medpotoma je bil požri
cel kupček kamnov. Ugotovili
so, da so hoteli že v neki dru-
gi bolnišnici rešiti steklenice, z-
ziroma njenih drobcev v železcu,
pa je bil med pripravami za ope-
racijo ušel.

John Garner, demokratiški kongresnik iz Texasa, ki bo mor-
da prihodnji teden izvoljen za
predsednika nižje kongresne
zbornice. Star je 62 let in zelo
reakcionaren.

RAZNE VESTI

Kreditna unija napreduje kljub paniki

Fitchburg, Mass. — Tukaj-
šnja kreditna unija — zadrudna
posojilnica in hranilnica —
kljub krizi stalno napreduje. Na
letnem zborovanju je blaginjak
poročal, da je v zadnjem letu
promet hranilnice znašal \$1-
300.000 ali \$150.000 več kot
prejane leto. V tem letu se je
imovina te ustanove zvišala za
\$40.000. Njena skupna imovi-
na znaša \$82.057,82, ki je veči-
noma posojena članom na
vknjibke in na osebna posojila.

Kreditne unije, ki se zadnja
leta lepo razvijajo po vseh dr-
žavah, kjer so dovoljene, srečno
vedrijo krizo in ni od nad en
tisoč teh institucij v deželi niti
ena propadla. Privatnih bank
pa je še v tem letu zaprlo vrata
nad 1800.

Tiskarji pomagajo brezposelnim

Chicago. — Člani čikaške ti-
skarske unije so odglasovali za
sedemdesetletni assement njihove-
ga tedenskega tiskalnika, ki bo šel
v sklad za podpiranje brezposel-
nih članov: Krog 2.000 članov ti-
skarske unije je brez dela, za ka-
tere delno skrbi njihova organi-
zacija.

V zvezi s tem je L. B. Bland,
blaginjak Asociacije cestnih že-
lezničarjev in urednik glasila
"Union Leader," izjavil, da so
strokovne unije več storile za
protekcijo brezposelnih kot vsa
kaka druga odpomna grupa v
Chicago.

Potek stavke pristanišnih delavcev

Boston, Mass. — Potem, ko je
unija pristanišnih delavcev v
Bostonu pristala na glavne za-
hteve delalcev in pooblastila
predsednika mednarodne unije J.
P. Ryana, naj nadaljuje s pogaj-
janji za končanje stavke, so de-
lodajalci odločili odpuštili stav-
kokaze, ki so zavzeli mesta stav-
karjev, iz službe. Ryan je sedaj
zagrozil, da bo pozval pristaniš-
ne delavce v drugih lukah na
stavko, da tako podpro zahteve
bosonskih pristanišnih delav-
cev.

Mož z močnim železdem

Češče nego si predstavljamo,
se dogaja, da odstranjujejo ki-
rurški ljudem po operativnem po-
tu najbolj čudne predmete iz
notranjosti telesa, n. pr. žebelje,
igle, nože, žlice, vilice, gumb-
e, kovance, kose železa in lesa itd.
Osebe, ki požirajo takšne pre-
dmete, so običajno psihopatske
narave.

Za takšno osebo je šlo te dni v
bolnišnici v Kemptenu na Nema-
kem. Mož je požril celo stekleni-
co piva; pa ne cele v dobesednem
pomenu, temveč v drobcih, ki jih
je bil zavil v papir. Ko so ga o-
perirali, so našli v njegovem čre-
vesju okoli 150, deloma zelo o-
strih črepij, in sicer so te čre-
pije brez posebne škode pasira-
le prej požirali in želede. U-
stavile so se šele v črevesju.

Tri dni po tej neilski operaci-
ji si je mož anel obvezo in zapu-
stil na skrivaj bolnišnico. Bil je
tri kilometre daleč, ko so ga spet
ujeli, in medpotoma je bil požri
cel kupček kamnov. Ugotovili
so, da so hoteli že v neki dru-
gi bolnišnici rešiti steklenice, z-
ziroma njenih drobcev v železcu,
pa je bil med pripravami za ope-
racijo ušel.

Kako je v Rusiji

Kongresnik Rainey opisuje delavske razmere in delo v
stranki med rudarji v donski dolini. Našel je enega
"prisilnega" delavca. Kako zdravijo pijance. Re-
krutiranje delavcev s kmetij. Stanovanjske razmere.

Pisec Henry T. Rainey, kongresnik 20. illinoiskega distrikta

V donskem bazinu

Po dolgem iskanju sem našel
enega delavca, ki je rekel, da mu
je bilo ukazano, naj gre na delo
v premogovnike v donski dolini.
Govorila sta takole:

Rainey: Ali ste prišli sem po
svoji volji?

Delavec: Ne, poslan sem bil
semkaj.

Rainey: Ste ruder po poklicu?

Delavec: Ne, mizar sem in raj-
ši delam mizarso delo.

Rainey: Kdo vas je poslal?

Delavec: Centralni odbor moje
stranke. Spadam k stranki.

Rainey: Ali bi lahko odrekli
delo?

Delavec: Lahko.

Rainey: Kakšna bi bila potem
kazen?

Delavec: Primoran bi bil za-
pustiti stranko.

Rainey: Ali bi lahko dobili de-
lo izven stranke?

Delavec: Da, delo svojega po-
klica ali vsako delo.

Rainey: Bi vam odvzeli žive-
no karto?

Delavec: Ne. Edina moja ka-
zen bi bila, da bi moral izstopiti
iz stranke. Ko sem stopil v stranko,
sem se moral obvezati, da bom
delal kamor me pošlje stranka
in da pustim stranko, če se
ne bi hotel pokoriti.

Ta delavec pripada takozva-
nim "udarnikom," ki se rekruti-
rajo iz stranke in pomagajo po-
vsod, kjer je treba pospešiti in-
dustrijo. Ko je lansko leto pad-
la produkcija premoga v don-
skem bazinu, so bile poslane sem
čete udarnikov, ki so pomagale
rudarjem dvigniti produkcijo.

Večina udarnikov je že zapustila
ta kraj; poslani so bili drugam.

V Stalinu sem govoril z dvema
mladima policajema, ki sta člena
znane in precej obrekovane
G.P.U. Čvrsta moža sta in do-
bro se postavita v atraktivni u-
niformi. Nosita revolver in krat-
ko sabljo. Srečal sem ju v jav-
nem parku.

Rainey: Ali je veliko pijanče-
vanja v Stalinu?

Prvi policaj: Zelo malo.

Rainey: Rudarji pretepa-
jo svoje žene?

Drugi policaj: Ne. To se zgodi
redkokdaj.

Rainey: Kadar aretirate pi-
jance, kaj napravite z njim? Ali
ga zaprete?

Drugi policaj: Ne, odvedemo
ga v bolnišnico. Tam je prela-
kan. Ako je kronični pijanec, o-
stane tamkaj, dokler ne ozdravi.
Če pa najdemo, da se je mož ho-
tel opiti, ga postavimo pred so-
dišče in plačati mora sto rubljev
kazni. Sodišče mu v bistvu reče:

"Država vam je plačala te rublje,
ampak vi jih ne veste prav po-
rabiti, zato vam jih odvzame-
mo." Vsa taka plačila grede v
poseben sklad, iz katerega se po-
krivajo stroški delavcev, ki so na
počitnicah v letovlčih.

Rainey: Imate veliko tatvin v
Stalinu?

Prvi policaj: Tega, žal, je, a ne
med domačini. Rudarji tukaj do-
bro zaslužijo in razni potepuhi
prihajajo od drugod ter nam de-
lajo velike sitnosti.

Rainey: Ali je tukaj kakšno
prisilno ali kazensko delo?

Prvi policaj: Absolutno nobe-
nega. Sem pridejo le prostovolj-
ni delavci.

Po dolgem izpraševanju in raz-
govorih z vsemi mogočimi ljud-
mi sem se prepričal, da v don-
skem bazinu ni nobenega prisil-
nega in kazenskega dela.

Malo pojasnila je treba glede
stranke, ki vlada v Rusiji.

Stranka šteje danes okrog 1-
100.000 komunistov, ki morajo
biti ateisti. To je patriotska or-
ganizacija današnje Rusije. Iz-
te organizacije se volijo vsi va-
jni in odgovorni uradniki. Stranka
vlada Rusijo. Leninov načrt je
bil, da je stranka kolikor mogoče
majhna. Članska pravica se vi-
soko cenil. Centralni odbor stran-
ke šteje 410 moških in žensk.

Jozef Stalin je glavni tajnik
stranke. Noben član stranke ne
sme dobiti več kot 300 rubljev
mesečne plače, razen če je treni-
ran specialist v neki veji indu-
strije; v tem slučaju ni nobene
meje glede plače.

Povedati so mi, da Stalina pre-
jema le 300 rubljev mesečno. Vse

njegove odredbe mora odobriti
centralni odbor stranke. Ako
centralni odbor zavrne odredbo,
je Stalin brez moči. Centralni o-
dbor je izgnal Trockija. Centralni
odbor lahko odstavi in izžene tu-
di Stalina kadar hoče.

Trockij je hotel imeti svetov-
no revolucijo, predno se aplah
začne s kakim konstruktivnim
delom v Rusiji. Centralni odbor
je bil proti temu in je še danes.

Ker je bil Trockij precej popula-
ren, se je centralni odbor bal sla-
bih posledic, toda bil je odločen.
Trockij danes živi v Sentariju,
Mala Azija, na drugi strani Ka-
rigrada in še zdaj vztraja pri
svoji ideji. V Rusijo se lahko
vrne kakor hitro opusti svojo
idejo.

Moj razgovor z uradniki pre-
mogovnikov:

Rainey: Ali se zelo menja-
jo delavci v vaših jamah?

Uradnik: Žali mi je, da je ta-
ko.

Rainey: Kako je bilo zadnji
mesec (julij 1931)?

Uradnik (ko je pogledal v knji-
go): Zadnji mesec je imel 18-
000 delavcev, ki delajo v mojem
distriktu, 1360 pustilo delo in 20
je bilo odlovljenih. Najeli smo
1200 novih moči. Ampak zadnji
mesec je četveni mesec v Ukra-
jini in moške, ki so pustili delo
v jamah, so odšli na svoje kolek-
tivne farme pomagat, da se pla-
nica spravi pod streho. V jeseni
se jih večina vrne nazaj v jame.

Radi jih vzamemo. Delo je tu
svobodno. Vsakdo pride in odide
kadar hoče.

V boju za kruh

Za Prosveto spisal Nace Mihevc

Zmračilo se je že, lahek, hladni val je zbudil Lenčko in Jožeta iz kramljanja, tedaj sta vstala, sledil je še dolg poljub, in nato sta odšla proti Lenčkinemu domu, tam sta se poslovila do drugega dne, ko sta zopet prišla skupaj in šla k Primcu. Jože je Primcu svoj načrt že preje razložil. Primčevka je bila vesela, ko je zagledala Lenčko in ji dejala:

"No, Lenčka v nedeljo imamo očet, kaj ne?"

"Povsem ste me iznenadili. Ta je prav dobra, da drugi poprej veste, kdaj se poročim kakor jaz kot nevesta," je Lenčka nekam prav zadovoljivo dejala.

Primc, Primčevka in Jože so se smejali, niti niso opazili, da so se vrata odprla in že je stala tu Alfreda in jim rekla:

"Dobre volje ste, to me veseli, kaj imate tako dobrega?" Prijela je Lenčko za roko:

"Pozdravljena, Lenčka, kaj je novega? Rdeča ste, da vas mora vsak kupiti, tako zala ste!"

"Saj so me ravnokar zbarantali, ravno sedaj so mi povedali, da bo v nedeljo moja svatba in jaz kot nevesta sem prav sedaj izvedela za to, pomislite!"

"Zatorej ste tako vesela, to je prav Lenčka!"

Alfreda so povabili k mizi in se nato razgovarjali o vsem, kar je prišlo prošle dni. Potem pa so se pogovorili, kako in kaj, da vse ukrenejo za prihodnjo nedeljo. Lenčka je bila vesela, le neka skrb se je hotela plaziti krog nje, sama pa ni vedela, od kod prihaja. Bolj, ko se je hotela znebiti vsake skrbi, tembolj se je motila neka megla krog njene glave. Tako se je nenkrat zamislila. Vsi štirje so to opazili na njej, da nekaj premišljuje.

"No, Lenčka, kaj premišljuješ?" jo vpraša Primčevka.

"Saj res, nekam se je zamaknila," vpade Alfreda.

"Sama prav ne vem, skrbi me, kaj vse še doživljam," je Lenčka rekla.

"Mogoče se je premislila, da bi Jožeta vzela za moža?" je rekla Primc.

"To ne. Ta sklep je že davno narejen in o tem govoriti bi bilo odveč. Skrbi me le za Jožeta, kaj bo počel, ko pride v Ameriko."

"Kaj bom počel? Kaj pa sem delal tu? Grem za kruhom, za boljšim kruhom, kakor gredo drugi — tako jaz. Upajva, da naju tam sreča čaka, sreča večja kot tu. Ko bova po toliko prihranila, se vrneva v domovino, na Goranjako, prevzameva materino hišo, poplačava dolgeve in imela bova svoj dom," ji je Jože dejal z neko dobro voljo.

Lenčki pa, ko je slišala besede "svoj dom", je takoj odleglo, postala je vesela in mu rekla:

"Bog te naj usliši!"

Drugo soboto se je konzul s svojo družino odpeljal za tri dni v Benetke. Stara kuharica in Lenčka sta bili sami doma, kar je prišlo Lenčki ravno prav, da se je lahko nemoteno pripravila za poroko.

"K dežju se pripravljaj in jutri bo skoro gotovo deževalo," je rekla Lenčka kuharici.

"To je dobro znamenje, če dežuje kadar se gre h poroki, taki ljudje imajo srečo," je modrovala stara Marta.

"Mislite?" ji pravi Lenčka in se ji nasmeje.

"Da, da! Sedaj pa Lenčka obleci novo obleko, da vidim, kako ti pristaja."

Ko se je Lenčka oblekla, jo je stara Marta, izkušena o teh stvarih, ogledala in ji gube na obleki skrbno popravljala. Hodila je krog nje, kakor da bi imela lastno hčerko pred seboj.

"Lenčka, sedaj morava pa še lase urediti!" "Zakaj naj uredim lase, jutraj jih spletem kakor to vsak dan naredim," ji pravi Lenčka.

"Ne, ne navili jih bova!"

"Tega pa že ne, da bi jaz svoje lase pustila z vročimi kleščami zgrati, tega pa že ne!" ji Lenčka odločno odgovori.

"Pa vendar Lenčka, vse tako delajo in k poroki se tudi vsak dan ne gre!"

"In če tudi vse tako delajo, ni nikjer zapisano, da moram tudi jaz! Pa tudi ne bi bilo kaj takega po volji!"

"Oh, kakšna si, saj vendar greš k poroki!" ji reče stara devica Marta, poleg tega pa je mislila na onega kočijaža, ki sta se pred tridesetimi leti ljubila in ki jo je radi sitnarjenja pustil na cedilu.

Ko je bila Lenčka oblečena v poročno obleko, ki sicer ni bila razkošna, katera pa ji je kljub temu tako pristajala, da je zgledala kakor sveže utrjena vrtnica.

Drugi dan je rosilo, sonce je proti deseti uri dopoldan raztrgal meglene tančice in solnčni žarki so se napajali po naravi, po morju pa so pomedli vse do zadnje meglice. Zrak je bil čist, na morju se je videlo, daleč. Parniki so se videli v daljavi kakor orehove lupine. Primc in Jože sta vse to opazovala skozi okno Primčevega stanovanja.

"Deset je ura, bosta morala iti," jima pravi Primčevka.

"Da, da, morava se peljati še po družico," je rekla Primc Jožetu.

Ko sta hotela oditi, jih Primčevka ustavi pri vratih in prime Jožeta za roko.

"Obilo sreče, Jože, bodita srečna! Ljubzen v zakonu je najprirednejši cestar, ki ureju je življenjska pota možu in ženi! To je prava vez! Vez s cerkveno štolo je le formalnost današnjega družabnega reda. Prava vez pa je v srcu dveh, ki sta sklenila, da se podasta skupaj na življenjska pota in ki hoteta vse bridkosti in vse veselje deliti!"

Tako je Primčevka blagoslovila Jožeta predno je odšel k poroki. Na Jožeta so besede Primčevke napravile silen vtis in komaj je spravil iz ust besede:

"Hvala lepa, gospa!"

XV.

Svatba

Nato sta odšla v mesto. Pred cerkvijo Sv. Antona sta vzel izvoška, ki jih je peljal do Alfreda. Ko sta prišla k Alfredu, je ta bila že oblečena za poroko, bila je v beli obleki, ki ji je jako pristajala k zagorelemu licu in njenim temnim lasem. Alfreda je bila sloko in gibčno dekle, silno zgovorna in lepih manir. Zнала pa se je prilagoditi vsakemu človeku, bodisi prenapeti gospodi, pa tudi navadnemu delavcu.

Ko sta Primc in Jože vstopila, ni čakal Primc Alfredinih besed, temveč je povedal, po kaj sta prišla:

"Dober dan, Alfreda! Prišla sva, če bi hoteli iti pomagat, da danes zvežemo Jožeta in Lenčko!"

"O to pa prav rada, sicer pa kakor vidita, sem že pripravljena na to, vendar pa vaju prosim, da malo sedeta in se okrepčata, da bo boljše držalo." Alfreda je smehljaje obema ponudila sedeže.

Marta se je ves dopoldan sukala okrog Lenčke. Sedaj ni bilo to prav, sedaj zopet drugo ne. Lenčka je postala že nestrpna in komaj je čakala, da že enkrat odide. Marta pa je vedno kaj našla, kar ji ni bilo po volji. Naenkrat se odpro vrata in Primc in Jože sta vstopila. Stara Marta ju je sprejela, Lenčka pa se je zadaj skrivala.

(Dalje prihodnjič.)

kako prerila dje. Zabolelo jo je sicer srce pri tem, ali sila ji je še govorila, da je tako vsakakor boljše, kakor da ji umre otrok na rokah od zime in lakote. V gostilno ne sme med te pijane ljudi. Ponizevali bi jo in ... spomnila se je tistega groznega dogodka s Strbanom! Ne! Ne sme vstopiti. A otrok? ... Otroku ne bodo storili nič hudega. Tukaj ga pusti in odide ... Saj mu tako itak ne more dati nobene areče.

Tako je storila. Zavila je še trdnjše otroka v volneni robec in ga vsa solzna poljubovala. Otrok je mirno spal. Položila ga na prag, prekrivala ga in zbežala.

Mislila je, da ji srce počti od bolečine. Ali bežala je vse dalje in dalje ...

Nikdar več se ni čulo ničesar o nesrečni Anici ...

Po dvajsetih letih. Sodišče. Miza z zelenim suknom. Sodniki. Odvetniki. Stražniki. Nekaki uradniki. Radovedna publika. Državni pravdnik. Na obtožni klopi mlad človek, otožnih oči. Obtožen radi poskusa umrati.

... in gospodje sodniki, kot državni pravdnik vas spominjam tukaj v hiši Pravice na vašo dolžnost. Pred vami je mlad zločinec! Njegova mati je istotako imela zverske nagone, kakor jih ima on, ker ga je beštjalno zapustila na pragu nepoznane hiše v anežnem metetu zimске noči. To zverstvo, glejte, je podedoval tudi on, ki za malo žalitev plane z golim nožem na svojega znanca, na človeka in ga smrtnonevarno rani. S tem se ni samo pregrešil pred našimi človečanskimi zakoni. Pregrešil se je tudi pred najvišjimi Božjim Zakonom, ki ga je sam Bog položil v usta svojega Sina: Ljubite svojega bližnjega kakor samega sebe! In zato, gospodje sodniki, apeliram, da nimate obzira s tem mladim zločincem. Zakaj družba mora uničiti vsak zločin že v začetku. Radi tega predlagam, da se obtoženec kaznuje na pet let ječe in na tri leta zgrubo državljskih pravic v smislu paragrafa ...

Gospod državni pravdnik je končal svoj, skrbno pripravljen govor. Sodniki so se umaknili na posvetovalje. V ta čas od mora je nekdo iz poslušalcev čestital nekemu staremu odličnemu gospodu. Gospod se ves radosten zahvaljuje. Oči se mu bleste od sreče.

— Castitamo vam gospod Strban! Váš sin, gospod doktor Rudi, je izvrsten govornik in državni pravdnik. Castitamo vam, častitamo ...

Sodniki se vračajo. Vsi vstanejo. Svečana tišina. Državni pravdnik se smehlja. Predsednik sodišča čita monotonno:

... in radi tega je sodišče Slavka Nepoznanega našlo krivim in ga obsoja na pet let ječe in na tri leta zgrube državljskih pravic ...

Obtoženi vtrepeta. V tem trenutku se je dotaknil žarek solnčne svetlobe skozi okno njegovih las in obraza. Navzoči so videli, kako sta mu v obeh zabllesti dve veliki solzi. Opljuvana in nesrečna duša je zaplakala ...

(Konec.)

Za kratek čas

Majhne zgodbe o velikih močeh

Fridtjof Nansen je srečal nekega dne na cesti človeka, ki se mu je zdel znan, in ga je pozdravil.

"Ali me poznate?" je dejal mož neprijazno.

"Oprostite," je rekel Nansen, "zmotil sem se."

"Čemu me potem pozdravlja, če me ne poznate?"

"Imate prav", mu je odgovoril Nansen, "in zagotavljam vas, če bi vas poznal, bi vas gotovo ne pozdravil."

"Milostiva, ali vas smem spremljati?"

"Mi je prav žal — sem že poročena."

"Jaz sem tudi že poročen in tudi meni je prav žal."

"Jaz pa res nimam sreče pri ženskah!"

"Bodi vesel!"

Razne zanimivosti

Izdelovanje strupenih plinov

Gospod Stolzenberg, fabrikant v Hamburgu, je izdal v samozaložbi knjigo, kjer popisuje, kako se izdelujejo razni strupeni plini. Knjiga ima 70 strani, velja pa 20 mark. "Berliner Tageblatt" imenuje to knjigo "kuharsko knjigo za izdelovanje strupenih plinov doma;" ta knjiga namreč omogoča vsakemu količjak izobraženemu človeku izdelovati strupene pline v lastnem stanovanju.

Sedaj pa pomislimo, kakšne posledice utegne roditi ta knjiga, če se bodo ljudje pečali s to "kuho" v zelo obljubljenih delih mest. V knjigi pa ne najdemo samo natančnih podatkov, kako so strupeni plini sestavljeni, ampak je knjigi priložen tudi cenik potrebnih kemikalij in potrebne posode in orodja — vse dobiš postavljeno na dom, potem pa lahko začneš "kuhati." Cene kemikalij in drugih priprav so sicer silno visoke, najmanj trikrat višje kakor običajno, ampak dobiš vse; za fabrikanta pa je glavna stvar dobiček ...

V knjigi so opisani vsi strupeni plini, od najbolj preprostih pa do najbolj nevarnih; klorov pikrin, fosgen, iperit, tri vrste lewisita itd. Kemikalij pa fabrikant ne oddaja le neobhodno potrebno količino, ampak vsak mora vzeti blaga vsaj za tri poskuse; iperita n. pr. najmanj 411 gramov, čeprav zaostuje že 12 tisočink enega grama, da umori človeka v eni minuti ...

In to nevarno knjigo prodaja dr. Stolzenberg že več mesecev, ne da bi se oblasti zganile! Knjigo ima danes že vsaka večja knjižnica in vsak knjigar v Nemčiji jo prodaja ...

Tiskana pa je bila ta knjiga v Hamburgu v "Friedenstrasse" v ulici "miru" ...

Rumba, največji ples

Če nas vse ne vara, bo letošnji predpust stal v znamenju rumbe, tistega plesa, ki izvira s Kube in si ta čas zmagovalno osvaja noge vsega plesalskega sveta. Toda kar ta svet tu pleše, je malokdaj pravi rumba s svojimi mičnimi, mirnimi kretnjami, temveč groteskno, brezstilno nihanje in gunganje.

Rumbo ni inspiriral angleški plesni stil in tudi zamorski mu ni kumoval, temveč ga predstavljajo čisto španski elementi. Plesati ga je z vso nogo, sestoji iz neprestanih, zelo malih korakov in zahteva malo prostora. Težišče njegovih gibov je v bočnih partijah. Ima na sebi nekaj sproščene, a ne malomarnega. Njegov temeljni korak s svojimi variacijami v ostalem ni absolutno nov. Posebno važna je funkcija kolen, ki jim je s rahlimi akcenti poantirani razne figure. Vsaka trdota kolen in skakalnost učinkuje katastrofalno.

Važno je tudi vprasanje muzike, ki ta ples spremlja. Čisto napačno je naziranje, da mu zaostuje vsak slowfox. To bi bilo tako, kakor da bi angleški valček plesal na muziko kakšnega alpeškega landlerja. Rumba zahteva za muziko svoj tempo: ne prehitri štiricetrtniki takt z 48 taktov na minuto. Foxtrott je prehitel, slowfox prepočasen, rumba je sredi med obema. Rajši pa nekaj hitreje, kar bi ustrezalo temperamentu španskih nalezov. Prvi in četrti takti del dobijo še izreden poudarek, eksotična šumila in ropotila pa imajo nalogo, da glasbo originalno kaširajo.

V splošnem velja rumba lahko za res nov modern ples, ki interpretira tudi nov, zelo zanimiv ritem. Zato ni nič čudnega, da se tako hitro širi v maso plešče publike.

Pes kot kritik

Slavni francoski slikar David je naslikal nekoč neko rimsko knežinjo. Ko je bila slika gotova, so nekateri trdili, da je knežinja izvrstno zadeta, drugim pa se slika knežinje ni zdela prav nič podobna. Odločitev v tem sporu je bila težavna. Končno pa je slikar predlagal, naj odloči o podobnosti ali nepodobnosti slike knežinjin pišček. Sliko so postavili v ta namen v sobo, kjer ni bilo nikogar, v sobo pa so spustili piščeka. In res, komaj, da je pišček približal sliki, je začel prijazno migati z repom. Slikar je nato prejel svojo precej visoko plačilo brez ugovora. Svojim prijateljem pa je povedal, da je sliko, predno jo je odposlal, prav izdatno namazal z mastjo ...

NAROČITE SI DNEVNIK LIST PROSVETA

Conjeni list (slova) S. N. P. J.

Po sklepu 9. redne konvencije se sedaj lahko naroči na list Prosveta prišteje eden, dva ali tri štane iz ene družine in iz enega naslova k naročniku. List Prosveta stane na vse enako, za štane ali neštane \$4.00, eno letno naročnino. Ker pa štani še plačujejo pri assessmentu \$1.25 za tedni se jim to prišteje k naročninu. Mi prištevamo enega, dva ali tri štane ene družine k eni naročnini. Torej sedaj ni vročka, reči, da je list predrag na štane S. N. P. J. List Prosveta je v naša lastnina in gotovo skoro v vsaki družini našo, ki bi rad čital list vsak dan. Torej sedaj imajo, da se tudi vi naročite na dnevnik Prosveta. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00 Za Ceno in Chicago je \$7.00
1 tednik in \$1.00 1 tednik in \$1.00
2 tednika in \$2.00 2 tednika in \$2.00
3 tednika in \$3.00 3 tednika in \$3.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vrsto denarja ali Men Order v plačilo in si naročite Prosveto, list, ki je v naša lastnina.

Pejzajsko:—Vsaj kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNP ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bo moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročen na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vrsto lista Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo sniti datum za to vrsto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Priložite polnjam naročnino na list Prosveto vrsto \$

Ime _____ Čl. društva št. _____
Naslov _____
Mesto _____ Država _____
Nov naročnik _____ Star naročnik _____

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledečih članov družine:
Ime _____ Čl. društva št. _____
Ime _____ Čl. društva št. _____
Ime _____ Čl. društva št. _____

TELEFON ROCKWELL 4904

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene zmerne, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST MENA POJASNILA

Vilko Ivanuš:

Povest o Anici in njenem sinu

To jo je užalilo v dno duše. Na mizi je bil nož. Zgrabila ga je. Hotela si ga je zabosti v razgaljena prsa. Odvzel ga ji je. V tem je na vratih pozvonilo. Naglo se je oblekla in šla odpirat. Bila je gospa Helena s malim Rudijem. Gospod Strban je ves raznežen objel svojo milo zakonsko soprogo in božal svojega drugega otroka.

Mesecl so potekali. Anica ni bila več vesela. Kakor da ji je zamrl na ustnih smeh. V nji je tlela neodzdravljiva bolečina: sramota, ponižanje. A v njej se je razvijalo novo bitje: človek trpljenja.

Gospa Helena se večkrat čudila njeni spremembi. Gospod Strban si je vedno sedaj samoval kravato. Po gotovem času so se začeli opazati znaki nemočnosti. Obraz je izgubil zdravo barvo, postal nekako rumen in pegast. Lepe oblike Aničinega telesa so se deformirale. Pogled je bil truden, izmučen. Korak težak in negotov. Ljudje v okolici so marsikaj šepetali. Ne

kega dne je to spremembo opazila tudi gospa Helena. Pobledele je in hladen znoj jo je obli. Komaj je zajecjajala:

— Anica, kaj se je zgodilo? Anica, kakšna sramota!

Anica je zaplakala.

— S kom Anica? Kdo je bil?

Težko ji je bilo povedati. Kako naj pove? Ali vendar.

— S silo se je zgodilo. Váš gospod soprog ...

Milostljiva gospa je okamenela. Bila je, kakor da umira. Oči so zakrnavele, ustnice od jese drhte. Z nekakšnim nenaravnim krikom se je vrgla na Anico.

— Nesramnica ničvredna! Ti si se torej vlačila z mojim možem! Svinja! To je hvalčnost, da sem se toliko let brigala za te, da nisi poginila od gladi! Marš od tod, ničvrednica! Na ulico, kamor apadaš!

In padali so udarci, psovke na ubogo dekle, ko jo je arec peklo od bolečine. Prepustila se je besnosti gospe, ki je podlost svojega moža kaznovala na nji. Zbežala je na ulico. Blodila je po mestu kakor zmorela. Brez cilja ... Zrušila se je na cesti. Bolnica. Porod. Majo dete. Krstili so ga Slavko. Po nekaj dnevih so jo odpustili iz bolni-

ce. K staršem ne more. In tako blodi v neko nepoznano dalj. Za srečo ...

Anica se je spomnila vsega, kakor v nekakih hudih sanjah. Ti spomini so jo morili še bolj. Njena duša je bila polna bolečin, a tukaj pihla veter in dež pada s anegom. Veter je nosil sneg, da se ni videla niti pot. Piskal je vedno močnejše, kakor da prepelva melodijo smrti. Dete je zaspalo kakor po čudu. Vzela je s sebe volneni robec in zavila malega Slavka, da mu bo toplejš. Metel pa je sedaj njo šibal s podvojenjo silo. Lahka bluzica, ki jo je nosila, je sedaj plahutala v vetru, dokler se naposled vsa premočena od snega ni pripelila ob telo.

V daljini je skozi sneženo meglo opazila nekako svetlobo. Zbrala je vse moči in hitela v pravek, k luči. Skozi zamrežena okna je videla, da je to kréma ter povrh polna pijanih možkih. Bala se je vstopiti, ali kam naj gre z otrokom? Obupovala je. Ni vedela kaj naj stori. V tem obupu se ji je porodila ideja, da pusti pred vrati te krême svoje nesrečno dete in ga tako reši pred grozoto smrti od lakote in mraza. Ona sama se bo že ne-